

కోకిలమ్మ పెండ్లి

శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

తేటతెనుగు తీయదనం, ఆత్మీయత, కరుణ రస పోషణ, ప్రకృతి వర్ణన ఎంతో చక్కగా వర్ణించబడ్డ ఈ "కోకిలమ్మ పెండ్లి" గురించి ఏమని చెప్పేది?

తను రాసుకున్న పాత డైరీలోనుండి ఈ కోకిలమ్మ పెండ్లిని అందచేసిన మా నాన్న శ్రీ శివరామ శర్మగారికి ధన్యవాదాలతో. తప్పలు ఎక్కడయినా కనపడితే సహృదయంతో సరిదిద్దమని విన్నపము....

దీని కాపీరైటు సంగతి నాకు తెలియదు...ఇలా ప్రచురించటం ఎవరికయినా అభ్యంతరాలు ఉంటే తెలియపరిస్తే, కలిగిన అసౌకర్యానికి చింతిస్తూ క్షమాపణలతో ఈ ప్రతి ఇక్కడి నుండి తొలగించబడుతుంది....

కోకిలమ్మ పెండ్లి
శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

లేతబుర్రలు కొక్కిరిస్తే
ఆతగాళ్ళతో యేమిగానీ
తాతతాతలనాటి కతలూ
తవ్విపోస్తానోయ్

ఊగులాడే కడలితరగలు
నాగుబాముల కోడెలల్లే
ఒడ్డుదాకా ప్రాకు ప్రాకీ
ఒరిగిపోతా యోయ్

ఒడ్డుదాకా అడవి అడవిలో

దొడ్డ చెట్లున్నాయి తరగల

వూగులాడే గాలిచేతా

వూగుతుంటాయోయ్

అడవిలోనూ కడలిలోనూ

అద్దరాతిరివేళ అప్పడు

తోగరుకన్నుల చుక్కకన్నెలు

తోంగిచూస్తారోయ్

పొద్దుకూకేవేళ వొడ్డున

ముద్దు ముద్దుగ తిరుగుతుంటూ

సొగసునడకల గాలిపిల్లలు

సోకుపోతారోయ్

సుళ్ళు తిరిగే కడలినడుమా

చూపు కందీ అందకుండా

తెప్పలేసుకు పాముపడుచులు

తేలిపోతారోయ్

ఒడ్డునే బంగారుచేలూ
ఒడ్డునే పూవులు చేత్తో
ఊరికే యిట్లంటె చాల్ పా
లుబికిపోతాయోయ్

నేను చెప్పేకతలు జరిగి
యెన్ని నాళ్ళయ్యిందో అప్పుడు
మలయ పొదలూ కొండకోనలూ
తెలుగునాడంతా

కడలి వొడ్డున పల్లె వొక్కటి
కలదు టేడున్నాడు దానికి
అప్పటికె యీ తెలుగులంతా
గొప్ప యెకిమీళ్ళూ

దొడ్డదొర, అతగాడి నేలలో
ఎడ్డెపనులే చేయరెవ్వరు
దొంగనాగరికతలో దేశం
తూలిపోలేదోయ్

ఉన్నవాళ్ళకు ఎంతనేలా
దున్నకుంటే చాలుతుందో
మించి ముట్టరుకూడ పైనా
చిన్న చెక్కయినా

అందరికీ కావలసినంతా
వుంది, యెవ్వరితోడ నెవరికి
నెన్నడూ చూడలేమన్నా
చిన్ని తగవైనా

ఆ దొరకి కూతుళ్ళు ఇద్దరు
మోదుగులు పూశాయి పెదవులు
వారి పేరులు, చిలకతల్లీ,
కోకిలమ్మానూ

కోకిలమ్మా నల్లనీదీ
చిలకతల్లీ పచ్చనీదీ
చిలకతల్లికి కోకిలమ్మకు
ఎప్పుడూ పడదూ

చిలకతల్లి చిన్ననాడే

పలుక మొదలెట్టింది ముద్దుల

మొలకలై తండ్రికీ మేనూ

పులకరించింది

ఎన్నోయేళ్ళూ వచ్చినాయీ

కన్ను లింతగ తెరిచినాదీ

పాపమేమో ! కోకిలమ్మకు

మాటలే రావూ

చిలకతల్లికి రంగు రంగుల

చీరలూ తెస్తాడు తండ్రి,

కోకిలమ్మను ఊరికనే

కోపపడతాడూ

చిలకతల్లి నవ్విపోతే

తండ్రి మారూ పలుకకుంటే

తల్లి వంకా చూచి కోకిల

తెల్లపోతుంది

చిలకతల్లి వెక్కిరిస్తే
తండ్రి వచ్చి కసురుకుంటే
తల్లి వెనుకా దాగిపోతూ
తల్లడిలుతుంది

తల్లి యేమీ చెయ్యలేకా
తానుకూడా విసుక్కుంటే
కోకిలమ్మా లోనె లోనె
కుమిలిపోతుంది

అడవిలో యే చెట్టుకిందో
అంత యెగ్గూ తలచుకోనీ
కూరుచున్నది కూరుచుండే
కుంగిపోతుంది

చెట్టుతోనో పుట్టుతోనో
చెప్పకుండా మన్నగానీ
ఎట్టివాడో వాడు నోరూ
పెట్టలేదాయే

కొండవాగుల వెంట పోతూ
కొండపువ్వులవంక చూస్తూ
ఎంత పొద్దోయినా గానీ
యింటికే పోదూ

ఒక్కొక్కప్పడు తెల్లవార్లూ
అడవిలోనే వుండిపోతే
తల్లి ఊరక తెల్లవార్లూ
తెల్లడిలుతుంది

వానరోజులు వచ్చిపోగా
చలిపగళ్ళూ సాగిపోగా
ఆకురాలుట ఆగి చివురులు
జోక తాల్చాయి

చివురులో యీనెల్ల పసిరిక
పూవుల్లో తేనెల్ల, పలపల
చిలకతల్లికి కోకిలమ్మకు
వయసు వచ్చిందీ

చిలకతల్లి చదువు చూచి
చిలకతల్లి సొగసు చూచి
గాలిపిల్లలుకూడ లోపల
కలత పడ్డారూ

చిలకతల్లి అందమంతా
చిందిపోయి అన్నివైపుల
కనుల చూడని వారు కూడా
అనుకునేవారే

ఎల్లవారూ చిలకతల్లినె
పెళ్ళికై కోరారు, తండ్రి
తల్లిమాత్రము పిల్లదాన్ని
కళ్ళకాస్తారు

కడలి అడవులఱేండ్లు తమలో
కలుపుకుంటారేమొ అనుకుని
గడపదాటీ చిలకతల్లిని
కదలిపోనీరూ

ఇంటిముంగలి దాటనీకా
ఇంటిపనులూ చేయనీకా
కంటికి రెప్పాకి మల్ల
కాచుకుంటారూ

చిలకతల్లి అందమేమో
చిల్లకతల్లి పెళ్ళి యేమో
తలి దండ్రీ కోకిలమ్మను
తలచనే పోరూ

ఒక్క మధ్యాహ్నంబునందున
చెక్కులను కుండల ప్రభలవి
పిక్కటిలి బ్రాహ్మణుండొక్కరు
డక్కడికి వచ్చెన్

చిలకతల్లి దండ్రులు
చేరవచ్చిన అతనికోసము
కోరినట్టివి యన్ని యిచ్చి
ఆదరించారూ

వేదపనసలు చెప్పకుంచూ
వాదములకూ కాలం త్రవ్వచూ
ఆయనా తెలుగురాజింట్లో
ఆగిఉన్నాడూ

అతని వేదధ్వనులు వించూ
అతని వర్చస్సంత కంచూ
చిలకతల్లీ అతని తనలో
నిలిపివేసిందీ

సంగతంతా తెలిసి టేడూ

పొంగిపోయాడేమో కానీ

తల్లికీ చిలకతల్లంటే

వెళ్ళుకొచ్చిందీ

కోనలందూ అడవులందూ

కోకిలమ్మా తిరుగుతోందీ

ఎంత యేడుస్తోందో తల్లీ

యింటికే రాదూ

ఏ యెఱుంగని నేలవాడో
యింటికొస్తే వాడిమీదా
చిలకతల్లి వలపు తానూ
నిలిపివేసింది

కోకిలమ్మా యింటికైనా
రాక అడవుల్లోనే తిరుగుతు
పోకిళ్ళమారైంది, తల్లి
కాకపోయింది

అడవులెంటా కోనలెంటా

బుడబుడా చను సెలల వెంటా

అడుగులు తడబడా వెదుకుతు

నడచిపోయిందీ

అడవి మెకములు తిరుగులాడే

ఎడము లేనీ అడుగులోప్ప

అడవిలోపలి కోనలెల్లా

తడివి చూసిందీ

ఎచట పోయీ వెదకిననూ

ఎందులేదూ కోకిలమ్మా

ఎచ్చటుందో తల్లిగుండే

వచ్చిపోయిందీ

ఒక్క సెలయేట్లోకీ వేరూ

మిక్కిలీ పోయినా ముషిణి

ప్రక్క చెట్టూ క్రింద కూర్చుని

స్తుక్కిపోయిందీ

తల్లివెనకా యింతసేపూ

మెల్లగా వస్తోంది కోకిల

తల్లి బాధ కళ్ళచూసీ

గొల్లుమన్నాదీ

ఉరుములా వురిమింది కోకిలా

మెరుపులా మెరిసింది కోకిల

వొక్కగంతున తల్లివొళ్ళో

వచ్చిపడ్డాదీ

తల్లిబిడ్డను బిడ్డ దల్లిని
కళ్ళుమూసుకు కౌగిలించి
ఒళ్ళు తెలియక చెట్టు మొదటా
ఒరిగిపోయారూ

తల్లిబిడ్డల ప్రేమ అంటే
యిల్లాగు వుండాలంటూ
ప్రకృతిదేవీ వొళ్ళు తెలియక
పాట ఫాడింది

ఎప్పడూ గిలకల్లె అడవిలో

ఎచట చూస్తే అచటవుండే

చిన్నకోకిల లేక అడవీ

చిన్నవోయిందీ

కోకిలమ్మా తిరుగులాడని

కోకిలమ్మా లేని అడవీ

కోనలకు తోలు కారుటందం

కొరతపడ్డాదీ

తల్లి అంటే అంతప్రేమా
వెళ్ళ గక్కిన కోకిలమ్మకు
చావు లేదని మావిచివురూ
సాగులాడింది

తల్లి అంటే అంతప్రేమా
వెళ్ళగ్రక్కిన కోకిలమ్మా
మునిగిపోదని అడవివూటా
ముర్మురించింది

తల్లి అంటే అంతప్రేమా
వెళ్ళ గ్రక్కిన కోకిలమ్మా
బ్రతికి వస్తుందంచు అడవీ
పాట పాడింది

వానలన్నీ వెనుకపట్టి
కోనలన్నీ నీరుపట్టి
ఆకురాలే కారుకూడా
ఆగిపోయింది

చిన్న మొగమున కుంకుమిడినా
కన్నె పేరంటాలి మల్లె
చెలువుగా అడివంత క్రొత్తగా
చివురు తొడిగిందీ

ఎక్కడో అడవిలో చివరా
చక్కగా సన్నగా యేదో
చిక్కనైనా తేనెపాటా
జీరు వారిందీ

ఆపాట వింటూనె అడివీ
అడివిగా నిలువెల్ల, పోయిన
వొక్కచుట్టం వచ్చినట్లూ
వులికిపడ్డాదీ

సన్నగా పోతున్నవూటా
జాలు జాలింతై వెడల్పై
పట్టలేకా ఓర్పు జలజల
పరువులెత్తిందీ

కోకిలమ్మా అదుగో మళ్ళీ

కూసెనంటే వచ్చెనానీ

వచ్చెనంటే వచ్చెనానీ

బ్రతికెనంటే బ్రతికెనానీ

చెన్ను తరగని మావిమోకా

చివురు తొడిగిందీ

అంతలోపల అడవి కందం

అతిశయించిందీ

అంతలో పూవుల్ల టేడు
వింతవింతల సోకు లేలిక
చెక్కులా నవ్వులూ చిలుకుతు
చేరవచ్చాడూ

ఏడాది కొకసారి వస్తా
డేడాది కొకసారి తెస్తా
డెన్ని పువ్వులు, అతనివేనూ
వన్నెలూ చిన్నెల్

వచ్చావటయ్యా పూలఱోడా
తెచ్చావటయ్యా పూలరాజా
నీవు తెచ్చిన పూవులే కా
నికల కిస్తామూ

కోకిలమ్మనూ ముద్దుపెళ్ళీ
కూతురును చేస్తాము, పెళ్ళీ
కొడుకును చేస్తాము నీకూ
కూర్చివేస్తామూ

కోరి నీ అందానికీ మా
కోకిలమ్మా గొంతుకునకూ
సొగసుచేతా పాటచేతా
తగేపోయింది

రావయ్య ఓ పూలరాజా
రావయ్య ఓ అందగాడా
కోకిలమ్మకు నీవు, నీకూ
కోకిలా తగునూ

వారి పెళ్ళికి అడవి అంతా
తోరణాలైనాయి చివురులు
కాపలా కాసినై పూలులూ
గండశిలలందూ

సన్నాయి పాడింది తెల్లని
సన్నని సెలవూట పూలా
వెన్నెలై ప్రకృతి తల్లెమో
కన్ను తెరిచిందీ

పూలసోనలు కురిసినై, తే
నేలపాటలు విరిసినై, అం
దాల త్రోవలు వెలసినై, రాజ
నాలు పండినవి

చిలకతల్లి మహాన్వయంబున
నిలచినవి సాంస్కృతికవాక్కులు
కోకిలమ్మా తెనుగుపలుకూ
కూడబెట్టిందీ

Keywords: KOKILAMMA PELLI, KOKILAMMA PENDLI, TELUGU LITERARY MASTERPIECES, TELUGU LITERARY STALWARTS, TELUGU LITERATURE, VISWANATHA SATYANARAYANA, WWW.MAGANTI.ORG

*kOkilamma peMDli
Sree viSvanaatha satyanaaraayaNa*

*laetaburralu kokkiristae
aatagaaLLatO yaemigaanee
taatataatalanaaTi kataloo
tavvipOstaanOy^*

*oogulaaDae kaDalitaragalu
naagubaamula kODelallae
oDDudaakaa praaku praakee
origipOtaa yOy^*

*oDDudaakaa aDavi aDaviLO
doDDa cheTlunnaayi taragala
voogulaaDae gaalichaetaa
voogutuMTaayOy^*

*aDaviOnoo kaDalilOnoo
addaraatirivaeLa appuDu
togarukannula chukkakannelu
toMgichoostaarOy^*

*poddukookaevaeLa voDDuna
muddu mudduga tirugutuMToo
sogasunaDakala gaalipillalu
sOkupOtaarOy^*

*suLLu tirigae kaDalinaDumaa
choopu kaMdee aMdakuMDaa
teppalaesuku paamupaDuchulu
taelipOtaarOy^*

*oDDunae baMgaaruchaeloo
oDDunae poovullu chaettO
oorikae yiTlaMTe chaal^ paa
lubikipOtaayOy^*

*naenu cheppaekatalu jarigee
yenni naaLLayyiMdo appuDu
malaya podaloo koMDakOnaloo
telugunaaDaMtaa*

*kaDali voDDuna palle vokkaTi
kaladu ~raeDunnaaDu daaniki
appaTike yee telugulaMtaa
goppa yekimeeLLoo*

*doDDadora, atagaaDi naelalo
eDDepanulae chaeyarevvaru
doMganaagarikatalO daeSaM
toolipOlaedOy^*

*unnavaaLLaku eMtanaelaa
dunnukuMTae chaalutuMdO
miMchi muTTarukooDa painaa
chinna chekkayinaa*

*aMdariki kaavalasinaMtaa
vuMdi, yevvaritODa nevariki
nennaDoo chooDalaemanna
chinni tagavainaa*

*aa doraki kootuLLu iddaru
mOduGulu pooSaayi pedavulu
vaari paerulu, chilakatallee,
kOkilammaanoo*

*kOkilammaa nallaneedee
chilakatallee pachchaneedee
chilakatalliki kOkilammaku
eppuDoo paDadoo*

chilakatallee chinnanaaDae
paluka modaleTTiMdi muddula
molakalai taMDrikee maenoo
pulakariMchiMdee

ennoyaeLLoo vachchinaayee
kannuliMtaga terichinaadee
paapamaemO ! kOkilammaku
maaTalaе raavoo

chilakatalliki raMgu raMgula
cheeraloo testaaDu taMDree,
kOkilammanu oorikanae
kOpapaDataaDoo

chilakatallee navvipOtae
taMDri maaroo palukakuMTae
talli vaMkaa choochi kOkila
tellapOtuMdee

chilakatallee vekkiristae
taMDri vachchee kasurukuMTae
talli venukaa daagipOtoo
tallaDilutuMdee

talli yaemee cheyyalaekaa
taanukooDaa visukkuMTae
kOkilammaa lOne lOnae
kumilipOtuMdee

aDaviLO yae cheTTukiMdO
aMta yeggoo talachukOnee
kooruchunnadi kooruchuMDae
kuMgipOtuMdee

cheTTutOnO puTTatOnO
cheppukuMdaa mannagaanee
eTTivaaDO vaaDu nOroo
peTTalaedaayae

koMDavaagula veMTa pOtoo
koMDapuvvulavaMka choostoo
eMta poddOyinaa gaanee
yiMTikae pOdoo

okkokkappuDu tellavaarloo
aDaviOnae vuMDipOtae
talli ooraka tellavaarloo
tellaDilutuMdee

vaanarOjulu vachchipOgaa
chalipagaLLoo saagipOgaa
aakuraaluTa aagi chivurulu
jOka taalchaayi

chivurulo yeenella pasirika
poovullo taenella, palapala
chilakatalliki kOkilammaku
vayasu vachchiMdee

chilakatallee chaduvu choochee
chilakatallee sogasu choochee
gaalipillalukooDa lOpala
kalata paDdaaroo

chilakatallee aMdamaMtaa
chiMdipOyee annivaipula
kanula chooDani vaaru kooDaa
anukunaevaarae

ellavaaroo chilakatalline
peLLikai kOraaru, taMDri
tallimaatramu pilladaannee
kaLLakaastaru

kaDali aDavula~raeMDlu tamalO
kalupukuMTaaraemo anukuni
gaDapadaaTee chilakatallini
kadalipOneeroo

iMTimuMgali daaTaneekaa
iMTipanuloo chaeyaneekaa
kaMTikee reppaaki mallae
kaachukuMTaaroo

chilakatallee aMdamaemO
chillakatallee peLLi yaemO
tali daMDree kOkilammanu
talachanae pOroo

okka madhyaahnaMbunaMduna
chekkulanu kuMDala prabhalavi
pikkaTili braahmaNuMDokkaru
DakkaDiki vachchen^

chilakatallee daMDrulu
chaeravachchina atanikOsamu
kOrinaTTivi yanni yichchee
aadariMchaaroo

vaedapanasalu cheppukuMchoo
vaadamulakoo kaalaM travvuchoo
aayanaa teluguraajiMTIO
aagiunnaaDoo

atani vaedadhvanulu viMchoo
atani varchassaMta kaMchoo
chilakatallee atani tanalO
nilipivaesiMdee

saMgataMtaa telisi ~raeDoo
poMgipOyaaDaemO kaanee
tallikee chilakatallaMTae
veLLukochchiMdee

kOnalaMdoo aDavulaMdoo
kOkilammaa tirugutOMdee
eMta yaeDustOMdo tallee
yiMTikae raadoo

ae ye~ruMgani naelavaaDO
yiMTikostae vaaDimeedaa
chilakatallee valapu taanoo
nilipivaesiMdee

kOkilammaa yiMTikainaa
raaka aDavullOnae tirugutu
pOkilLamaaraiMdi, talli
kaakapOyiMdee

aDavuleMTaa kOnaleMTaa
buDabuDaa chanu selala veMTaa
aDugulu taDabaDaa vedukutu
naDachipOyiMdee

aDavi mekamulu tirugulaaDae
eDamu laenee aDuguloppae
aDaviOpali kOnalellaa
taDivi choosiMdee

echaTa pOyee vedakinanoo
eMdulaedoo kOkilammaa
echchaTuMdO talliguMDae
vrachchipOyiMdee

okka selayaeTlOkee vaeroo
mikkilee pOyinaa mushiNi
prakka cheTToo kriMda koorchuni
srukkipOyiMdee

tallivenakaa yiMtsaepoo
mellagaa vastOMdi kOkila
talli baadha kaLLachoosee
gollumannaadee

urumulaa vurimiMdi kOkilaa
merupulaa merisiMdi kOkila
vokkagaMtuna tallivoLLO
vachchipaDDaadee

tallibiDDanu biDDa dallini
kaLLumoosuku kaugiliMchee
oLLu teliyaka cheTTu modaTaa
origipOyaaroo

tallibiDDala praema aMTae
yillaagu vuMDaalaMToo
prakRtidaevee voLLu teliyaka
paaTa phaaDiMdee

eppuDoo gilakalle aDaviLO
echaTa choostae achaTavuMDae
chinnakOkila laeka aDavee
chinnavOyiMdee

kOkilammaa tirugulaaDani
kOkilammaa laeni aDavee
kOnalaku tolu kaaruTaMdaM
koratapaDDaadee

talli aMTae aMtapraemaa
veLLa gakkina kOkilammaku
chaavu laedani maavichivuroo
saagulaaDiMdee

talli aMTae aMtapraemaa
veLLagrakkina kOkilammaa
munigipOdani aDavivooTaa
murmuriMchiMdee

talli aMTae aMtapraemaa
veLLa grakkina kOkilammaa
bratiki vastuMdaMchu aDavee
paaTa paaDiMdee

vaanalannee venukapaTTee
kOnalannee neerupaTTee
aakuraalae kaarukooDaa
aagipOyiMdee

chinna mogamuna kuMkumiDinaa
kanne paeraMTaali mallae
cheluvugaa aDivaMta krottagaa
chivuru toDigiMdee

ekkaDO aDaviLO chivaraa
chakkagaa sannagaa yaedO
chikkanainaa taenepaaTaa
jeeru vaariMdee

aapaaTa viMToone aDivee
aDivigaa niluvella, pOyina
vokkachuTTaM vachchinaTloo
vulikipaDDaadee

sannagaa pOtunnavooTaa
jaalu jaaliMtai veDalpai
paTTalaekaa Orpu jalajala
paruvulettiMdee

kOkilammaa adugO maLLee
koosenaMTe vachchenaanee
vachchenaMTae vachchenaanee
bratikenamTae bratikenanee

chennutaragani maavimOkaa
chivuru toDigiMdee
aMtalOpala aDavi kaMdaM
atiSayiMchiMdee

aMtalO poovulla ~raeDu
viMtaviMtala sOku laelika
chekkulaa navvuloo chilukutu
chaeravachchaaDoo

aeDaadi kokasaari vastaa
DaeDaadi kokasaari testaa
Denni puvvulu, atanivaenoo
vanneloo chinne!^

vachchaavaTayyaa poola~raeDaa
techchaavaTayyaa poolaraajaa
neevu techchina poovulae kaa
nikala kistaamoo

kOkilammanoo muddupeLee
kooturunu chaestaamu, peLLee
koDukunu chaestaamu neekoo
koorchivaestaamoo

kOri nee aMdaanikee maa
kOkilammaa goMtukunakoo
sogasuchaetaa paaTachaetaa
tagaepOyiMdi

raavayya O poolaraajaa
raavayya O aMdagaaDaa
kOkilammaku neevu, neekoo
kOkilaa tagunoo

vaari peLLiki aDavi aMtaa
tOraNaalainaayi chivurulu
kaapalaa kaasinai pooluloo
gaMDaSilalaMdoo

sannaayi paaDiMdi tellani
sannani selavooTa poolaa
vennelai prakRti tallaemO
kannu terichiMdee

poolasOnalu kurisinai, tae
naelapaaTalu virisinai, aM
daala trOvalu velasinai, raaja
naalu paMDinavi

chilakatalli mahaanvayaMbuna
nilachinavi saaMskRtikavaakkulu
kOkilammaa tenugupalukoo
kooDabeTTiMdee